

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 20 Juni 1891 (Staatsblad N°. 124.)

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, komen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 17 Juli 1910. N°. 1698.

Abonnementprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.50, voor België per jaar f 5.20 bij vooruitbetaling, voor het verdere buitenland en Ned-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangegangen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.50, voor elke regel meer f —.25. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f —.15 per regel.

„Als een borduurcel.“

Mijn geboorte was voor U niet verloren, als ik in het verborgen gemaakt ben, en als een borduurcel gewrocht ben, in de beoedende deelen der aarde.

Psalms 139: 15.

Elk kind des menschen is een borduurcel, op het stramien der natuur geborduurd door zijn God. Beeldspraak, maar dan toch een keurig beeld, om u het wonderbare dat er is in de ontvangenis en vorming van ieder mensche lijke wezen schuilt, te doen besiften. De vrouw die borduurt, hanteert op 't stramien naald en draad, en met die instrumenten drukt ze in vorm en in tint uit een beeld, of figuur, dat als model voor haar ligt of in haar verbeelding haar boeit. En de kunst is dan, om de duizend en nogmaals duizend steken zoo op het stramien aan te brengen, en zoo aan te trekken en te leggen, dat tot het fijnste draadje kleurt en stemt in het geheel.

En zoo nu is het ook met de geboorte der menschenkinderen. Elk mensche lijke wezen is een afzonderlijk kunststuk van Gods hand. Natuurlijk is er onderscheid. Evenals in de bloemenwereld de veldbloem van lager soort is dan de lilië, zoo is ook het borduurcel door God in den eenen mensche gewrocht, rijker van samenstel dan in den anderen. Een David en een Doeg zijn niet in één adem te noemen. Dit kan verschillen naar den kant van 't hart, naar den kant van de wijskracht, naar den kant van 't hersenleven, en zooveel meer. Er zijn menschen die beneden het gewone staan; er zijn in zeer grooten getale gansch gewone menschen; en er zijn personen, in wie iets uitkomt dat ge gemeenlijk niet aantreft. Ja, zelfs de indeeling der menschen in drie klassen is nog zeer grof, en niet nauwkeuriger de onderlinge verhoudingen in het leven afmeet, komt met een indeeling bij het doozijn nog niet uit.

Maar hoe sterk sprekend die vele verschillen ook zijn mogen, toch neemt dit niet weg, dat zelfs een kind des menschen dat nauwelijks het gewone haalt, en op de weegschaal gewoner, zeer laag daalt, toch ook op zijn manier een „borduurcel“ van zijn God is, dat alle mensche lijke kunst te boven gaat. En ook voor dien laagst beede deels gaat het door, dat geen haar van zijn hoofd kan gekrenkt worden zonder den wil van zijn Vader, die in de hemelen is.

Wat David ons daarvan voorzigt, spreekt ons nu daarom zoo bezielend toe, omdat David geen afgetrokken stelsel opzet, maar van zichzelf spreekt, in zijn eigen leven teruggaat, het alles op zijn eigen persoon toepast, en zich indenkt in de oogenblikken toen zijn God nog pas bezig was, om hem als nog ongebooren wicht in zijn moeder te formeeren. En dit doen Gods in zijn eigen schepning is hem zoo aanbiddelijk, dat hij 't uitroept: „Ik loof U, omdat ik op een heel vreese lijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben en gewrocht ben als een borduurcel.“

Het is die persoonlijke toepassing van Gods doen op 't eigen leven, ja op 't ontstaan van 't eigen leven, die zoo schoon ook in Psalm 22 uitkomt. Ook hier geen theorie over 't kind, maar een persoonlijk terugleven van den zanger in zijn eigen kindzijn: „Gij zijt 't immers die mij uit den buik hebt mijgetogen; die mij hebt doen vertrouwen aan mijner moeders borsten. Op U ben ik geworpen van de baarmoeder af. Van den buik mijner moeder aan zijt Gij mijn God.“

En zoo moet het, want zoo alleen komt er leven in 't geloof. Gods doen vol majesteit moet niet alleen in uw verder leven, maar allereerst in de wording van uw eigen leven spreken. Gij moet 't in uw eigen persoon gewaarworden, dat God er was, toen gij nog worden moest, en dat heel uw eigen ontvangenis, wording en geboorte Gods wonderbaar werk was: Zijn Goddelijk borduren, en gij het borduurcel, dat hieruit geworden is.

Nu ontleedt de anatoom het mensche lijke lichaam, rafelt zenuwen, aderen en spieren uiteen, deelt uw bloed in roode en witte korrelkens, maakt cel van cel los, orgaan van orgaan, vaste van losse bestanddeelen, en weet ten slotte heel het innerlijk samenstel van uw lichaam zóó in beeld te brengen, dat ge zelf u verbaast over het wonderbare, waardoor uit al deze nietige deelen het geheel van uw lichaam gebouwd is. Juist zoals David er op wijst, dat zijn geboorte niet voor zijn God verborgen was, en dat Gods oog zijn nog ongevormden klomp heeft aangezien.

Maar David voegt er nog iets anders bij,

wat hier hoofdzaak is. Er kwam een borduurcel tot stand in uw wording en geboorte, maar het patroon voor dit borduurcel was in God zelf. En dit niet alleen in den algemeenen zin, dat elk mensche kind naar het beeld en de gelijkens zijns Gods is geschapen, maar veel meer nog in dien engeren en meer bepaalden zin, dat het patroon voor elk mensche kind afzonderlijk in de gedachte Gods aanwezig was.

Let er maar op. Eerst spreekt hij van den ongevormden klomp en het geboorte dat in dien klomp zich vastzette, en onmiddellijk daarop laat hij volgen: „Al deze dingen (niet van zijn levensloop, maar van het ontstaan van zijn leven) waren in Uw boek geschreven, te dagen als zij geformceerd zouden worden, toen nog geen van die (van die lichaamsdeelen) gereed was.“

En dit nu is het borduren. Steek voor, steek na, het patroon op het stramien overbrengen. Dit nu is ook bij u persoonlijk geschied. Uw lichaam, gelijk gij uw lichaam ontvingt, is ja organisch opgekomen, maar in dit organisch worden, stukken voor stukken, en deelen voor deelen zoo door uw God tot aan 't u geroepen, als 't van eeuwigheid af in Zijn gedachte was, dat ge worden moest. En zóó heeft uw God u naar het lichaam doen worden. Vandaar dat elk mensche wel een mensche lijke lichaam heeft, maar dat 't lichaam van elken afzonderlijken mensche iets eighs heeft. De kleinste, schijnbaar nietigste verschillen tusschen lichaam en lichaam waren verordend, gelijk, ze ook bij u geworden zijn, om juist u een lichaam voor u persoon te doen ontvangen. E: zijn niet maar, als gold het een fabriek, duizenden en duizenden mensche lijke lichamen besteld en naar een vast model afgeleverd, maar elk mensche, elk lichaam op zichzelf is een eigen kunstwerk, een eigen borduurcel, zooals God dit voor dien persoon gewild heeft.

Ditzelfde nu wat geldt voor het lichaam, geldt natuurlijk in nog verhevener zin voor het leven *onzer ziel*, voor *onzer geest*, voor ons persoonlijk ik. Hier kan geen anatoom indringen om 't te ontleden. De zielkundige neemt de verschijnselen van 't zielsleven, zoo goed hij kan, in rapport met het lichaam waar; hij poogt eenige regels te stellen, en het afwijken van die regels onder vasten vorm te brengen; maar het eigen leven der ziel blijft ook voor den kundigsten psychiater een ondoorgrondelijk geheim. Waar de talen schuilen, waar het geaile woont, waar de wil aanzet, hij weet het niet.

Maar natuurlijk is dit borduurcel van uw geestelijke existentie nog veel wonderbaarder dan het borduurcel van uw lichaam. Nog meer dan in zijn lichaam, is elk mensche in zijn geestelijk bestaan een eigen wezen, van alle andere onderscheiden. Zoo zijn twee bladeren aan een boom volkomen gelijk zijn, evenmin zijn er twee geheel gelijke geesten. De wijzeste Gods schittert juist in de oneindige verscheidenheid, waarin Hij zijn menschenkinderen schept. Elke ziel apart. Elke ziel anders. Elke ziel iets wat een andere ziel niet is. En ook hier zijn deelen, en onderdeelen, zoo treffend schoon met de stekken van het borduurcel vergeleken. Zoo als ge worden zoudt, heeft uw God u ook geestelijk gedacht, eer ge ontvangeerd werd. Alle begin van u zelf is niet uit u, noch uit uw ouders, maar uit uw God.

Het is naar lichaam en geest, dat ge een wonder product zijt van Gods alvermogend scheppen. Zoo als ge naar lichaam en geest in elkaar zit, zóó heeft uw God u in elkaar gezet. Zonde moge dit maakeel Gods ontredder hebben, maar naar u grondvorm bestaat ge lichame lijk en geestelijk nog altoos, zooals uw God u naar het patroon dat Hij in zijn raad Zich voor U had voorgedield, borduurde.

En zie nu, hoe Godvergeten onnadenkend meer dan één met dit geborduurd kunststuk van zijn God omgaat; en hoe vaak dit kunstig geborduurd lichaam door hem die 't ontving, verwaarloosd, misbruikt en geschonden wordt. Ook voor uw lichaam zult ge eerbied hebben, omdat 't Gods borduurcel is. De zorg voor het lichaam is geen zelfzucht, maar een eerbiediging van het werk Gods, dat ge in uw lichaam met u omdraagt. Dit lichaam juist te voeden, te drenken, te reinigen, te kleeden, beweging en rust te gunnen, en voor verderfelijke invloeden te vrijwaren, is een plicht, die ge en aan u zelf en aan uw God verschuldigd zijt. En daarom, wie zijn lichaam schendt, misbruikt of verwaarloost, mist den waarachtigen eerbied voor zijn Maker.

Doch geldt dit alzo van uw lichaam, het geldt veelmeer en in veel hooger zin nog van uw ziel, van uw geest, of wilt ge, van

de talen die uw God u in uw geestelijk bestaan geschoonen heeft, en van de geestelijke figuur die uw God in uw ziel borduurde. Al wat ge in uw hart, in uw verstand, in uw gevoel met u omdraagt, is Gods eigendom, zijn kunstwerk, zijn wonderbaar maakeel, u toevertrouwd, opdat uw God er in zou verkeerlijkt worden. Misbruikt ge nu dit rijke hart, verwaarloost ge uw denkvermogen, uw verbeelding, uw talenten uw gaven, zoodat ze of niet ontwikkeld worden, of in dienst van zonde, ongelooft en eigen zelfverheerlijking komen te staan, zoo misbruikt ge wat God in u geformceerd heeft, en zal hard de verantwoording zijn, die ge eens voor dit misbruiken van uw gaven en talenten zult hebben af te leggen.

Wie zoo speelt met zijn lichaam of met zijn ziel, is als wie een keurig-rijke borduurcel ging misbruiken als inktlap. Hij gaat tegen zijn God, tegen diens kunstwerk, tegen zijn heilige bedoeling in. Er ontbreekt in zijn leven alle diepere ernst.

En die ernst nu dat dan eerst posit in uw zelfbesef, zoo ge doet wat David deed, en in uw eigen leven teruggaat op uw eerste ontvangenis en formceering, en dan doorgaat om, *achter die ontvangenis en wording*, Hem te zoeken, die 't alles in u wrocht en borduurde, ja, om het patroon van uw persoon, bekluren dat in Gods raad gereed lag eer ge worden zoudt. Dan toch eerst vindt ge uw God in uw eigen levensbestaan en ontstaan, en voelt ge, dat ge, als zelf een kundig borduurcel van uw God, dit kunstwerk van uw God niet moogt schenden.

DERTIGSTE JAARLIJSCH SAMENKOMST

VAN DE

Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, gehouden te Rotterdam op 6 en 7 Juli.

Waren we verleden jaar in Gelderlands hoofdstad samen, ditmaal was de groote koopstad aan de Maas de plaats, waar onze Vereeniging jaarlijks ontvingen werd tot het houden harer jaarvergadering. In de stad van het overduidelijk sakkeleven gaat men niet zóó in handel en verkeer, dat het oog voor andere niet sake lijke dingen zou gelaten zijn. Integendeel, in Rotterdam leeft de hartelijkste belangstelling voor onze Vereeniging en haar School; geen wonder dan ook dat uit de stad zelve en voort uit alle oorden van het land zeer velen waren opgekomen, om de jaarvergadering bij te wonen. Deze werd naar oud en lieflijk gebruik voors gegaan door een

URE DES GEBEDS

waartoe Woensdagsavonds te 7½ en een breede schare was samgekomen in de Nieuwe Westerkerk.

Als voorganger trad op de heer Dr. B. Wielenga uit Amstern.

Nadat gezongen was Ps. 66: 4 en 10; sprak, na gebed, Dr. Wielenga een heilsend woord, waarvan we hier den korten inhoud doen volgen.

De goede hand onzes Gods brengt ons hier aan den vooravond van den Universiteitdag bijeen.

De Heere roept ons tot den mystieken arbeid des gebeds.

Bidden kunnen wij niet, zonder dat er in ons hart iets zij van het: *Mijn hart en mijn vleesch roepen uit tot den levenden God!*

Maar evenmin kunnen wij bidden zonder ons verstand. Wij mogen niet volstaan met de zucht, die ontligt aan een felbewogen gevoel. Het moet zijn een ingaan door de poorten der gerechtigheid tot voor den troon der genade om geholpen te worden te bekwaam tijd.

Daarom stellen wij ons eerst onder de prediking van Gods Woord, om van Hem niet slechts geïnspireerd maar ook geïnstrueerd te worden tot het gebed.

Wij zeggen: Heere, leid mij in uw wijsheid, en leer mij, want Gij zijt de God mijns heils, U verwacht ik den ganschen dag.

Uit het woord van Paulus, dat ik u voor las, spreekt zooveel ootmoed als zelfbewustzijn. Paulus weet wat hij mist, hij weet ook wat hij heeft. Sommigen in de Corinthische gemeente, door de fijne Griekse cultuur verward, hadden zich geestooten aan de armoede van het Evangelie, naar inhoed, vooral naar vorm. De apostel neemt het met voor zichzelf, maar voor het Evangelie van zijn Koning op, waardoor hij zelf niet slechts vrede maar ook wijsheid verwierf.

Wij gaan den tekst zilver ontledkundig na. Paulus zegt: „Doch wij hebben niet ontvangen den geest der wereld, dit is onze *betrekkelijke armoede*.“

1. Maar den Geest, die uit God is, dit is onze *werkelijke rijkdom*.

2. „Opdat wij zouden weten de dingen, die ons van God geschenken zijn, — dit is onze *hooge bestemming*.“

1. Met den geest der wereld wordt niet bedoeld een soort heilske geest, die den mensche tot goddeloosheid aanvoert. Paulus bedoelt met het woord *geest* allereerst een gave en vervolgens een beginsel. Geest immers is het woord, waardoor de meerderheid van den mensche boven het dier, het beeld-zijn van God, wordt uitgedrukt. Opmerkelijk is, dat van die gaven des geestes, overblijfselen van het beeld Gods in ruimeren zin (krachten Gods gemeene gracie aan de mensche lijkheid overgelaten) veelal het rijkst aan de kinderen der wereld wordt toebedeeld. Niet in het geslacht van Set, maar van Kain bloeden de kunsten. In Egypte, Babel, Tyrus, meer dan in Israël schitterde de

cultuur in haar pracht. Ook Paulus had dat waargenomen op zijn reis door Griekenland, het land van denkers, dichters, rijnsenaard en rijk begaafd. Het was niet enkel ironie wanneer hij van de wijzen en eselen dezer wereld sprak. In zijn prediking haalt Hij het diepzinig woord van een *harer* poeten aan, en in zijn brief aan Titus geeft hij aan hare denkers den eerenaam van profeten.

Er is belijden van betrekkelijke armoede in het: „Doch wij hebben niet ontvangen den geest der wereld. Een belijdenis ook heten nog van kracht, in roover het genie op het terrein van wetenschap, kunst, industrie, veelzijdig uitblik aan de zijde der wereld dan bij ons.“

Toch mag slechts van *betrekkelijke* armoede gesproken. De bijzondere geest staat niet vijandig tegenover de beschaving. Veeleer is het Evangelie de voedsteraar der waarachtige cultuur. Bij de wereld is de gemeene gracie de enige schat. Buiten haar heeft de wereld niets. Bij Gods kerk is de bijzondere gracie het eerste en hoogste. Tijdelijk wijkt somtijds de gave der gemeene gracie op den achtergrond. Dan schijnt de kerk in nitwendigen levensgans armer dan de wereld, gelijk de kiem armer schijnt dan de stervende stam. Maar straks wordt de particuliere gracie levenswortel voor nog rijker beoedeling dan de wereld ooit heeft gekend.

Het is dus slechts een *betrekkelijke* armoede den geest der wereld niet te hebben. Temeer, omdat de geest der wereld ook een *beginnel* met zich brengt. Met de haar geschenken gaven leeft en arbeidt de wereld niet en principieel. Zij is niet vrij, maar gebonden. Niet voorwerpelijk, maar bevooroordeeld. Niet neutraal, maar vijandig. Zij heeft geen kunst om de kunst, geen wetenschap om de wetenschap. Haar cultuur is een soort religie, zij het een valsche religie. Zij heeft ook hare dogma's en onfeilbaarheidswaan, hare profeten en priesters, haar ketters en martelaars. Het is niet toevallig, dat de wereld met haar wetenschap gelijk materiaal bij duizenden het gezag der Schrift heeft onaanvaard, de kerk heeft bestreden, het van God geordeneerde leven verwoest. Wat zal het straks zijn, wanneer het kleine Sion Gods met de steeds rijker zich ontwikkelende wereld om den eindtroon worstelen zal.

2. Doch geen nood, er is *betrekkelijke* armoede, maar ook *werkelijke* rijkdom. Wij hebben ontvange den Geest, die uit God is. In zekeren zin is de geest der wereld ook uit God, in zooverre hij een genadegift Gods is. Al wat edel is en schoon en goed komt van den Vader der lichten. Maar de wereld heeft niet den Geest die uit God is. Deze is de Goddelijke persoon, die van den Vader en den Zoon uitgaat. Hij wordt hier niet genoemd de Geest van God, maar *uit* God. De wereld wordt door een geest bezielde, gedreven God wordt door geen geest gedreven. Hij zendt zelf den Geest uit, en doet Hem wonen in zijn volk. En *wij ontvingen* Hem.

Deze bijzondere ontvangenis zou niet noodig geweest zijn, als niet de wereld God vijandig ware geweest.

Nu ontvangenis wij Hem als den Geest van Christus-Consolator, die de wereld, ook in ons, overwint.

Met dien Geest zijn wij rijk, omdat Hij ons wederbaar, troost, in alle waarheid leidt en eenzijdig bij ons zal blijven.

De wedergeboorte trekt de grens in elken levenskring tusschen ons en de wereld. Uit de wedergeboorte bluisht al 't leven, ook dat van kunsten en wetenschappen, in maatschappij en staat, in hernieuwde schoonheid op. En straks pronkt het arme Sion met vleugelen ener duive, welke wederen zij met uitgevaren geachtig god.

3. Ook van onze hooge bestemming spreekt dit woord, wanneer een bijzondere gemadewerking van Gods Geest wordt genoemd.

Wij hebben den Geest ontvangen, opdat wij zouden weten de dingen, die ons van God geschenken zijn. De Christelijke godsdienst is de religie van het *weten*. Vele zijn de zalige werkingen van Gods dierbaren Geest in het hart der vromen, maar verpoot bovendien niet, dat hij zware wijsheid leert. Hij leidt in de waarheid. Wie de zalving van den Heilige heeft, weet alle dingen.

Eigenaardig wordt hier gesproken van de dingen die ons van God geschenken zijn. Eerst schenkt d. l. gratieovert (gelijk er letterlijk staat), God de dingen. En dan voegt Hij bij deze genade nog een andere, n. l. dat wij bewustzijn, „wetenschap“ van deze dingen mogen hebben. Zonder bewustzijn is zelfs een koningskind arm.

De dingen, die de Geest ons leert weten, zijn de heilsdaden Gods, die schitterende keten van wonderen, die God gedaan heeft van oudsher, tot onze verlossing en zijn glorie. In het licht van dit weten wordt zelfs het dwaas, donkere kruis eeuwig schoon en wij.

In den tempel dezer wetenschappen zeggen kinderen in het verstand hier wordt mijn ziel met een verwondrend oog.

Maar tot de dingen, die ons van God geschenken zijn, behoort meer dan schuldvergeving en zieleredding.

In Christus geeft God aan zijn volk de verloren wereld terug. Want uw Godgeheiligd zaad, zal 't gerespedt aardrijk erven. Gods Geest herstelt in u het beeld der kennis, dat is niet slechts de Godskennis, maar ook de kennis van die geschapene dingen. In zekeren zin is waarheids vierer intellectum, het geloof roekt wetenschap. Dierfelde Geest, die de wonderen van Gods wet openbaar, openbaart de waarheid ook in het natuurlijke leven. De *waarheid*, dat is niet slechts de *verschijnselen* van het leven, want die speurt de geest der wereld ook na, machiger dan wij, maar het *weten* der dingen; hun oorsprong en bestemming. Alleen daar waar de Geest is kan dus de ware wetenschap bloeien. Alleen het kruis geeft het ware licht, de echte inspiratie. De legende verhaalt, dat Paulus bij het graf van Virgilius zóó hebben uitgeproepen: „Wat zou er van u geworden zijn, als gij het kruis van Christus gekend hadt.“

Wie deze wetenschappen vermeerdert, vermeerdert geen smart, maar zaligheid.

En nu, — zou Paulus, al hij den triomf der christelijke beginselen, vooral in ons Nederland kon zien (nog is de indruk levendig van de overwinning, die de jongste stembus bracht), dit woord voor ons herhalen? Is ook thans, nu wij hebben onze christelijke staatslieden en geleerden (waaronder mannen die de wereld ons benijdt), onze christelijke universiteit, gymnasium, pers, organisatie, op ieder gebied, — nog het woord voor ons van kracht: wij hebben niet ontvangen den geest der wereld? Is onze *betrekkelijke* armoede niet voorbij?

Neen, er is reden Paulus' woord te schrijven aan den ingang van onzen tempel der wetenschap. Bij alle dankbaarheid voor wat ons oog in deze eeuw op het Christelijk erf aanschouwen mag, — in nog geen mensche lijkheid is de gedaante van Nederland veranderd, — is er weemoed bij de gedachte aan de traagheid en ontrouw van het Christenvolk, zoovele geslachten aansen. Waar is, nu zoovele scaven naad de apostelen de evangelieketenen taalden, onze christelijke wetenschap? Gedurende meer dan een eeuw heeft men in ons vaderland de kerk, het volksleven, de cultuur, prijsgewezen aan het dooied mysticisme, verordend modernisme, verarmend methodisme.

Wij staan nu maar aan het begin der herleving. De reformatie der kerk, die aanvankelijk tot stand kwam, moet tot vrucht hebben de reformatie van het leven. De Vrije Universiteit is de wel glorieuse, maar eenige anverseele poging tot ontlooiing van de krachten, die God aan zijn bondsvolk op het erf der wetenschap heeft geschenken, en tot christianisering van wat op dit terrein onder den ban van het ongelooft ligt.

Is dan de Geest, die uit God is, niet rijker dan de geest der wereld?

Zeker, en dit is onze hope. Aan onze zijde is de Heilige Geest, de Geest der schoonheid, kracht, waarheid. En deze Geest is het zalig besit van al Gods volk. Daarom wortelt de V. U. in het hart van dat volk. Ons volk leeft de wetenschap niet, maar het heeft de waarheid, wijsheid, die het beginsel der wetenschap is.

En dan ook, in dat volk schuilt, door inwoning van denzelfden Geest, de mystieke kracht des gebeds. Een biddend volk is een onsterfelijk volk. Wat de geest der wereld ook vermag in het rijk der gedachten, kleuren, tonen, vormen, *bidden* leert bij den mensche niet.

Het gebed der wereld is een traan van weemoed, om de schoonheid, die vergaat. Het gebed der gemeente is een traan van verlangen, waarin de eeuwigheid lacht.

Het is de tijd, dat wij elkander moeten toeroepen het oremus; laat ons bidden. Er was een tijd, dat van het ora et labora door een stekelijk mysticisme het *labor* vergeten werd. En wat kan er komen van het werk, als de medewerkers Gods ontrouw zijn. Als er niet is het fere besed, dat wij niet zijn achterlingen, duisterlingen, gelijk de wereld zegt, — maar eerstelingen Gods (Jak. 1: 18). Maar laat ons waken, dat in onzen tijd van heerlijke krachtontwaking en prachtige ijver door een star intellectuaisme of overspannend practicisme, het *ora* niet wordt verwaakt.

Laat ons bidden, ootmoedig, dringend, aanhoudend. Voor al het werk in 's Heeren Koninkrijk, maar niet het minst voor de V. U. Want wij hebben niet ontvangen den geest der wereld, maar den Geest die uit God is, opdat wij zouden *weten* de dingen, die ons van God geschenken zijn.

Nadat de belangen der stichting den Heere waren opgedragen verliet de schare het Kerkgebouw.

De meesten gingen naar het lokaal van het *Nat*, waar door de goede zorgen der regeringscommissie gelegenheid werd geschenken om elkaar te ontmoeten. Het was echt Rotterdamsch-gesellig en gul, men bleef tot laat bijeen in de door de heeren Blok en Roosenbeek naai met bloemen getoedeide zaal.

Den volgenden morgen te 10 uren was de zaal van de Societeit *Harmonie* meer dan gevuld en het houden der

JAARVERGADERING die door Ds. B. Van Schelven werd ge-preideerd.

Nadat gezongen was Psalm 103: 1 en 2, las de Voorzitter Psalm 103 en ging daarna voor in gebed.

Daarop sprak hij de vergadering aldus toe:

Namens directeuren onzer Vereeniging, die mij de leiding deser vergadering hebben opgedragen, dien ik u allen, leden en begunstigers, hartelijk welkom. Het verblijft mij, dat ge in 200 groeten getale aan de roepstem om herwaerts te komen gebou hebt gegeven.

Trouwens verwondert mij dat niet, daar de liefde onder u voor de zaak, die ons hier saambrengt, bekend is. Zooveel in deze taal als in de vele bloeiende steden en dorpen, die rondom haar zijn gelegen. De jongeren doen in dit opzicht voor de ouderen niet onder; de ouderen, bij wie herdenken mij op dit oogenblik vóór den geest komt die naam van hem, die zoo langen tijd voorzitter was van het lokaal comité, onzen broeder Tromp, dien de Heere nu langen trouwen dienst afleip van zijnen post. Zijne nagedachtenis al nog lang in gezegend vandenken blijven. Dat er liefde is en belangstelling, het blijkt bovendien ook uit de klacht, die ons ter ooren kwam, dat het zoo geleeden was, sinds voor de laatste maal de jaarvergadering van onze Vereeniging hier werd gehouden.

In het jaarverslag is geconstateerd, dat in zekeren zin van de Vereeniging kan worden gezegd, dat zij geene geschiedenis heeft gehad. En wat men wel eens van de volken zegt, die in zulk een geval verkeerden, dat zij gelukkig zijn, die ook zeker op onze Vereeniging van toepassing. Alles glog bij haar, vooral als in de school welke zij oprichtte en bezorgt, zijnen gewonnen gans, onder dat buiten-gewone gebeurtenissen vielen te beelden.

Toch hebben wij wel iets te vermelden, behalve wat in het verslag aangaande directeuren en curatoren is verhaald. Al is onze Vereeniging geene politieke, toch staat zij door hare school wel degelijk met het politieke leven in nauw verband. Dat hebben wij ondervonden in de jaren waarin aan de diploma's, door de studenten aan onze school verwoorven, rechtsgeldige kracht werd onthouden in de maatschappij om ons heen. Wij herinneren ons nog met hooveel blijdschap de tijding werd vernomen, dat daaraan een einde was gekomen.

Met warmte heeft deze provincie daarin toen een gewichtige rol gespeeld, doordien zij door de keus der Provinciale Staten voor leden van de Eerste Kamer de meerderheid in deze Kamer omlette. En hoe zouden wij dan niet denken op dezen dag, dat de uitslag van den strijd bij de stembus in de jongste weken dezen toestand heeft bestendigd en ons de vrees voor mogelijke reactionaire maatregelen op dit terrein heeft weggenomen. Ja, veeleer mag zelfs de hoop gekoesterd, dat zoo te eniger tijd de behoeftige zich mocht doen gevoelen om nog verder in dezen gang was gekomen.